

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
TOMASZ CHRÓSTNY

RWR.610.11.2018.ZR

Wrocław, 6 lipca 2020 r.

WERSJA JAWNA

Decyzja nr RWR 07/2020

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1076), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, działanie **Honesto Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej**, polegające na nieobniżaniu całkowitego kosztu pożyczki, w przypadku przedterminowej spłaty kwoty pożyczki, o koszt „opłaty przygotowawczej”, który dotyczy okresu, o jaki skrócono czas obowiązywania umowy, co jest niezgodne z art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2019 r., poz. 1083) oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów i tym samym narusza art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów

oraz stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 25 marca 2019 r.

II. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 256 ze zm.), w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1076), **umarza się** postępowanie w sprawie stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów przez **Honesto Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej**, polegającej na zawieraniu z konsumentami umów (o nazwie „Umowa pożyczki gotówkowej nr ...”), zawierających mechanizm naliczania zawyżonych kosztów kredytu, tj. opłaty przygotowawczej i prowizji, których wysokość procentowa wskazana w Umowie pożyczki gotówkowej została obliczona od całkowitej kwoty do zapłaty, wbrew postanowieniom Umowy pożyczki gotówkowej, które wskazują na konieczność obliczania procentowej wysokości ww. opłaty przygotowawczej i prowizji od całkowitej kwoty pożyczki, co może wprowadzać konsumentów w błąd co do faktycznej wielkości całkowitego kosztu kredytu, który zobowiązani są ponieść, a w konsekwencji -wyczerpywać znamiona nieuczciwej praktyki rynkowej zdefiniowanej w art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2017 r., poz. 2070) i tym samym może naruszać art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

III. Na podstawie art. 26 ust. 2, w związku z art. 27 ust. 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1076), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

nakłada się na **Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej**, obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, określonego w pkt I. decyzji, poprzez:

1) złożenie jednokrotnego oświadczenia o następującej treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu 2020 r. nr RWR/2020, Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej, informuje, że stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na nieobniżaniu całkowitego kosztu pożyczki, w przypadku przedterminowej spłaty kwoty pożyczki, o koszt „opłaty przygotowawczej”, który dotyczy okresu, o jaki skrócono czas obowiązywania umowy, co jest niezgodne z art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2019 r., poz. 1083) oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów i tym samym narusza art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Decyzja Prezesa UOKiK nr RWR-...../2020 z dnia ... 2020 r. dostępna jest pod adresem www.uokik.gov.pl”,
w następujący sposób:

[1] czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB #000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB #ffffff),

[2] tekst powyższego oświadczenia wyjustowany,

[3] czcionką pogrubioną (bold) fragment: *„Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej informuje, że stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na nieobniżaniu całkowitego kosztu pożyczki, w przypadku przedterminowej spłaty kwoty pożyczki, o koszt „opłaty przygotowawczej”, który dotyczy okresu, o jaki skrócono czas obowiązywania umowy”*,

[4] w górnej części strony głównej domeny [honestabiz](http://honestabiz.pl) i na każdej innej stronie internetowej przedsiębiorcy zastępującej tę stronę w przyszłości, bez możliwości zamknięcia informacji przez użytkownika; oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),

[5] czcionka powinna odpowiadać wielkości czcionki zwyczajowo używanej na ww. stronie internetowej, tekst umieszczony w ramce, o rozmiarze takim, aby była ona w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z uwzględnieniem marginesu 2,5 cm z każdej strony,

[6] fragment: *„Decyzja Prezesa UOKiK nr RWR...../2020”* będzie stanowić hiperłącze prowadzące do strony internetowej:

https://decyzje.uokik.gov.pl/bp/dec_prez.nsf.

[7] powyższe oświadczenie powinno znajdować się na stronie przez okres trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji,

2) przekazanie przez **Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej** listem poleconym, w terminie miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, każdemu konsumentowi, który: w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia 25 marca 2019 r. (włącznie) spłacił przed terminem (przed zakończeniem umowy) pożyczkę uzyskaną w

Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej albo w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia 25 marca 2019 r. (włącznie) zawarł „Umowę pożyczki gotówkowej” i spłacił ją przed terminem (przed zakończeniem umowy), **pisma zawierającego następującą informację:**

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu 2020 r. nr RWR/2020, Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej, informuje, że stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na nieobniżaniu całkowitego kosztu pożyczki, w przypadku przedterminowej spłaty kwoty pożyczki, o koszt „opłaty przygotowawczej”, który dotyczy okresu, o jaki skrócono czas obowiązywania umowy, co jest niezgodne z art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2019 r., poz. 1083) oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów i tym samym narusza art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w związku z wcześniejszą spłatą przez Panią/Pana pożyczki w celu odzyskania nadpłaconej kwoty istnieje możliwość złożenia reklamacji. Reklamację należy przestać pocztą na adres:[Honesta Finanse Sp. z o.o. uzupełni adres], złożyć osobiście w lokalu spółki albo agenta Honesta Finanse Sp. z o.o., lub drogą mailową na adres:[Honesta Finanse Sp. z o.o. uzupełni adres mailowy] wraz ze wskazaniem sposobu dokonania zwrotu nadpłaconej kwoty (np. przelew na konto pożyczkobiorcy, przekaz pocztowy na adres pożyczkobiorcy etc.)”,

3) dokonanie zwrotu części opłaty przygotowawczej, proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy pożyczki w związku z jej wcześniejszą spłatą, konsumentom, którzy: w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia 25 marca 2019 r. (włącznie) spłacili przed terminem (przed zakończeniem umowy) pożyczkę uzyskaną w Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej albo w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia 25 marca 2019 r. (włącznie) zawarli „Umowę pożyczki gotówkowej” i spłacili ją przed terminem (przed zakończeniem umowy) oraz złożą reklamację, o której mowa w pkt III.2) niniejszej decyzji. Ww. zwrotu Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej dokona w terminie 30 (trzydziestu) dni od złożenia reklamacji, w sposób wskazany przez konsumenta w ww. reklamacji.

IV. Na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1076) i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 256 ze zm.), w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

obciąża się Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej kosztami ww. postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w kwocie 31,20 zł (słownie złotych: trzydzieści jeden 20/100) i zobowiązuje do ich zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej również „Prezes Urzędu” lub „Prezes UOKiK”) przeprowadził postępowanie wyjaśniające (sygn. RWR-403-11/17/ZR),

mające na celu wstępne ustalenie, czy przedsiębiorca **Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej** (dalej również „Honesta” lub „Spółka”) w związku ze sposobem rozliczania kosztów pożyczki, w przypadku jej przedterminowej spłaty, mogła dopuścić się naruszenia przepisów uzasadniającego wszczęcie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1076, dalej również „uokik”). Wątpliwości Prezesa UOKiK wzbudził również mechanizm naliczania kosztów pożyczki, których wysokość procentowa wskazana w Umowie pożyczki gotówkowej, została obliczona od całkowitej kwoty do zapłaty, wbrew postanowieniom Umowy pożyczki gotówkowej, które wskazują na konieczność obliczania procentowej wysokości ww. opłaty przygotowawczej i prowizji od całkowitej kwoty pożyczki.

W związku z dokonanymi ustaleniami, w dniu 17 grudnia 2018 r., Prezes Urzędu, postanowieniem nr RWR 67/2018, wszczął postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w:

- 1) **art. 24 ust. 1 i 2** ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez nieobniżanie całkowitego kosztu pożyczki, w przypadku przedterminowej spłaty kwoty pożyczki, o koszt „opłaty przygotowawczej”, który dotyczy okresu, o jaki skrócono czas obowiązywania umowy, co może stanowić naruszenie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (dalej: „ukk”),
- 2) **art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3** ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez zawieranie umów (o nazwie „**Umowa pożyczki gotówkowej nr ...**”, dalej także: „Umowa”) z konsumentami, zawierających mechanizm naliczania zawyżonych kosztów kredytu, tj. opłaty przygotowawczej i prowizji, których wysokość procentowa wskazana w Umowie pożyczki gotówkowej została obliczona od całkowitej kwoty do zapłaty, wbrew postanowieniom Umowy pożyczki gotówkowej, które wskazują na konieczność obliczania procentowej wysokości ww. opłaty przygotowawczej i prowizji od całkowitej kwoty pożyczki, co może wprowadzać konsumentów w błąd co do faktycznej wielkości całkowitego kosztu kredytu, który zobowiązani są ponieść, a w konsekwencji - wyczerpywać znamiona nieuczciwej praktyki rynkowej zdefiniowanej w art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (dalej: „upnpr”).

W toku postępowania, postanowieniem nr RWR 47/2019 z dnia 24 lipca 2019 r., Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów w przedmiotowym postępowaniu materiał dowodowy zebrany w trakcie ww. postępowania wyjaśniającego.

Prezes Urzędu pismem z dnia 9 marca 2020 r. zawiadomił Spółkę o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w niniejszym postępowaniu oraz o możliwości zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy. Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 10 Kodeksu postępowania administracyjnego, Spółka została także poinformowana o możliwości wypowiedzenia się przed wydaniem decyzji co do zebranych dowodów i materiałów. Strona nie skorzystała z przysługującego jej uprawnienia w tym zakresie.

1. Stan faktyczny

Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej jest spółką prawa handlowego wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS: 0000599232. W zakresie działalności gospodarczej Spółka zajmuje się m.in. udzielaniem pożyczek gotówkowych

(dowód: odpis z KRS, karta nr 5, t.1 akt). Spółka rozpoczęła działalność w dniu 4 stycznia 2016 r. (dowód: karta nr 17, t. 1 akt)

Spółka jest również wpisana - pod nr RIP000088 - do rejestru instytucji pożyczkowych, prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Spółka udziela kredytów konsumenckich i w ramach tej działalności zawiera z konsumentami umowy pożyczki, wymienione w art. 3 ust. 2 pkt 1 ukk, postępując się - od początku działalności - wzorcem umowy pn. „Umowa pożyczki nr ...” .

(dowód: karta nr 14, t.1 akt)

Spółka zawiera z konsumentami umowy pożyczki, do których zastosowanie znajdują przepisy ukk. W związku z zawieraniem umów pożyczki, Spółka obciąża pożyczkobiorców następującymi kosztami:

- a) „opłata przygotowawcza” - pobierana jednorazowo, w wysokości 3 lub 5 % kwoty pożyczki (pkt 7.1. Umowy),
- b) „prowizja” - pobierana jednorazowo w różnej wysokości „%” kwoty pożyczki (pkt 7.1. Umowy).

W Umowie Spółka zamieściła postanowienie pkt 11.3. o treści: „*W przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki, Pożyczkobiorca ma prawo do zmniejszenia proporcjonalnie do okresu o który skrócono czas korzystania z pożyczki - należnej Pożyczkodawcy prowizji*”. Umowa nie zawierała analogicznej regulacji dotyczącej rozliczenia opłaty przygotowawczej, która w związku z tym nie była w ogóle rozliczana przy wcześniejszej spłacie pożyczki przez konsumenta.

Zgodnie z wyjaśnieniami Spółki, opłata ta stanowiła wynagrodzenie pożyczkodawcy za czynności związane z zawarciem umowy pożyczki, a obowiązujące zasady rozliczania, uregulowane w Umowie, wynikały m.in. z interpretacji przepisów zawartych w komentarzu do ustawy o kredycie konsumenckim pt.: „*Ustawa o kredycie konsumenckim. Rekomendacje interpretacyjne podstawowych regulacji. Komentarz*” aut.: T. Czech i inni, wyd. 2018 r. oraz orzecznictwa sądowego, m.in. z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2017 r. (sygn. III 1489/17), zgodnie z którym „*obowiązek obniżenia całkowitego kosztu kredytu odnosi się wyłącznie do kosztów rozłożonych w czasie. O tym czy dany koszt jest rozłożony w czasie nie decyduje termin jego wymagalności ani też fakt czy konsument go rzeczywiście poniósł, ale okres do którego odnosi się ten koszt. A zatem koszty pobierane za jednorazowe czynności lub usługi (np. opłata przygotowawcza pokrywająca koszty udzielenia kredytu, prowizja pośrednika za zawarcie umowy kredytowej) nie będą ulegały obniżeniu w razie spłaty kredytu przed terminem. Natomiast koszty „roziągnięte” w czasie (np. odsetki, koszty zabezpieczenia lub ubezpieczenia kredytu, opłata za prowadzenie rachunku bankowego założonego do obsługi kredytu) będą podlegały obniżeniu według kryterium czasowego, to jest biorąc pod uwagę okres, o który skrócono czas obowiązywania umowy*”.

W pkt 1.2. przykładowej, zawartej przez Spółkę umowy wskazano, iż: „Całkowita kwota do zapłaty wynosi zł i jest sumą całkowitego kosztu pożyczki oraz całkowitej kwoty pożyczki opisanej w niniejszym punkcie, przy założeniu, że Umowa zostanie spłacona w terminie. Całkowity koszt pożyczki wynosi zł. Całkowita kwota pożyczki wynosi . Z kolei

w pkt 1.1. Umowy Spółka wskazuje, iż „Przedmiotem umowy jest udzielenie przez Pożyczkodawcę Pożyczkobiorcy pożyczki gotówkowej w kwocie 588,00 zł w okresie (...), na zasadach określonych w Umowie (dowód: karta 70 t. 1 akt). W pozostałych umowach oba parametry są prezentowane i przeliczane w tożsamy sposób (dowód karty: 35, 38, 41, 44, 62, 64, 65, 67, 73, 76, 79, 82, 105, 108, 111, 114, 117, 120, 123 t. 1 akt).

W Umowie Spółka wskazuje - obok wartości kwotowych - również wartości procentowe poszczególnych pozycji kosztów pożyczki, tj. prowizji oraz opłaty przygotowawczej, które są - zgodnie z pkt 7.1. Umowy - wykazywane jako określona wartość procentowa kwoty pożyczki. Stosownie do treści tego postanowienia: „**od kwoty pożyczki** pożyczkodawca pobiera jednorazowo opłatę przygotowawczą w wysokości 3% kwoty pożyczki, tj. ... zł oraz prowizję w wysokości ...% kwoty pożyczki, tj. zł”. Wartości te są naliczane od całkowitej kwoty do zapłaty (tj. zgodnie z art. 5 pkt 8 ukk sumy całkowitego kosztu kredytu i całkowitej kwoty kredytu), a nie od całkowitej kwoty pożyczki (tj. zgodnie z art. 5 pkt 7 ukk maksymalnej kwoty wszystkich środków pieniężnych nieobejmujących kredytowanych kosztów kredytu, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt, a w przypadku umów, dla których nie przewidziano tej maksymalnej kwoty, suma wszystkich środków pieniężnych nieobejmujących kredytowanych kosztów kredytu, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt). Jak wyjaśniła Spółka, poszczególne koszty pożyczki (opłata przygotowawcza i prowizja) wskazywane są także kwotowo i „*te same wartości wskazujące precyzyjnie koszty pożyczki, Spółka wskazuje konsumentom, wręczając im „Formularz informacyjny”*”.

W pismach z dnia 8 stycznia 2019 r. i 26 marca 2019 r. Spółka oświadczyła, że - zapoznając się z argumentacją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - doprecyzowała zapisy umowy pożyczki gotówkowej poprzez zmianę zapisu umownego w pkt 11.3, który otrzymał brzmienie: „*W przypadku spłaty całości lub części pożyczki przed terminem określonym w punkcie 1.1., obniżeniu ulegają proporcjonalnie do okresu o który skrócono czas korzystania z pożyczki - należne Pożyczkodawcy opłata przygotowawcza i prowizja oraz odsetki należne. Sposób wyliczania i zaokrąglania obniżonych odsetek należnych stosuje się zgodnie z zapisami pkt 11.4 (...)*”. W odniesieniu do zarzutu drugiego, Spółka poinformowała o zmianie pkt 7.1. Umowy, któremu nadano brzmienie: „Pożyczkodawca pobiera jednorazowo opłatę przygotowawczą w wysokości X zł oraz prowizję w wysokości Y zł”. W swoich wyjaśnieniach Spółka oświadczyła także, iż do dnia daty pisma (tj. 8 stycznia 2019 r.), „nie wpłynęła do siedziby Spółki żadna forma reklamacji, która mogłaby być sygnałem, iż zdaniem Klientów spółki stosowane dotychczas rozwiązania (zarówno w przedmiocie proporcjonalnego obniżania kosztów pożyczki w przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki, jak i wskazywania całkowitych kosztów pożyczki, narusza interes konsumentów - a w szczególności ich interes ekonomiczny”. Pismem z dnia 26 marca 2019 r., Spółka przedstawiła ostateczną wersję wzorca umowy o nazwie „Umowa pożyczki nr ...”, z uwzględnieniem ww. zmian (dowód: karta 13-14, t.2 akt) z jednoczesną informacją, iż od dnia 26 marca 2019 r., wzór ten jest obowiązujący.

2. Ocena prawna kwestionowanych działań przedsiębiorcy

2.1. Naruszenie interesu publicznego

Treść art. 1 ust. 1 uokik ogranicza zastosowanie jej przepisów wyłącznie do ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów, podejmowanej w interesie publicznym. Oznacza to, że warunkiem koniecznym do uruchomienia procedur i zastosowania instrumentów określonych w tej ustawie jest zaistnienie takiego stanu faktycznego, w

którym działania przedsiębiorców - naruszając jej przepisy - stanowią potencjalne zagrożenie interesu publicznego. Niniejsze postępowanie dotyczy nieobniżania w przypadku przedterminowej spłaty pożyczki, całkowitego kosztu pożyczki o koszty opłaty przygotowawczej, które dotyczy okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, co może być uznane za niezgodne z art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim. Kolejna praktyka dotyczy wprowadzania w błąd co do wartości faktycznych kosztów kredytu. Obie praktyki stosowane były wobec nieograniczonego kręgu adresatów, posiadających status konsumentów. W opinii Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy zawarli ze Spółką umowę o kredyt konsumencki (umowę pożyczki). Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów, co oznacza, iż każde naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. W tym stanie rzeczy przyjąć należy, iż do oceny stanu faktycznego niniejszej sprawy zastosowanie mają przepisy uokik, a dotyczące jej postępowanie jest prowadzone w interesie publicznym.

2.2. Naruszenie art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Zgodnie z art. 24 ust. 1 uokik zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Jednocześnie zgodnie z art. 24 ust. 2 tej ustawy, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami zachowanie przedsiębiorcy. Stwierdzenie przez Prezesa Urzędu stosowania przez Spółkę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wymaga zatem łącznego zaistnienia następujących przesłanek:

- 1) kwestionowane zachowania są działaniami przedsiębiorcy,
- 2) zachowania te są sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami,
- 3) zachowania te naruszają zbiorowe interesy konsumentów.

Na gruncie niniejszej sprawy zbiorowe interesy konsumentów podlegają ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorcy.

2.2.1. Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt 1 uokik, przez przedsiębiorcę rozumie się m.in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2019 r., poz. 1292 ze zm.). Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy Prawo przedsiębiorców przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą. Natomiast stosownie do art. 3 Prawa przedsiębiorców, działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.

Honesta jest przedsiębiorcą prowadzącym we własnym imieniu działalność gospodarczą, działającym w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, to jest będącym osobą prawną, wpisaną do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Tym samym Spółka przy wykonywaniu działalności gospodarczej podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów, a jej działania mogą podlegać ocenie w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

2.2.2. Sprzeczność zachowania przedsiębiorcy z prawem lub dobrymi obyczajami

Na gruncie uokik sankcjonowane jest zachowanie przedsiębiorcy sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami. Sprzeczność z prawem działania lub zaniechania przedsiębiorcy może być ujmowana jako zachowanie niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa stanowionego. Dobre obyczaje natomiast pozostają klauzulą generalną, która podlega konkretyzacji na okoliczność danego stanu faktycznego. Naruszenie przez przedsiębiorcę przepisów prawa stanowionego lub dobrych obyczajów jest jednocześnie wyrazem naruszenia obowiązującego porządku prawnego, który obejmuje zarówno nakazy i zakazy wynikające z norm prawa powszechnie obowiązującego, jak i nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów.

Rozważenia przy ocenie wskazanej sprzeczności wymaga zatem kwestia, czy zachowanie przedsiębiorcy było zgodne czy też niezgodne z obowiązującymi zasadami porządku prawnego lub dobrymi obyczajami. Jednocześnie, dla stwierdzenia powyższego, bez znaczenia pozostaje strona podmiotowa czynu.

Ustawodawca w art. 24 ust. 2 uokik nie wskazuje konkretnie, jakiego rodzaju sprzeczność z prawem zachowania przedsiębiorcy stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Dla stwierdzenia naruszenia przez przedsiębiorcę zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o którym mowa w art. 24 ust. 1 uokik, wystarczy stwierdzenie sprzeczności zachowania przedsiębiorcy z prawem lub dobrymi obyczajami. Z tego względu, przedmiotem niniejszego rozstrzygnięcia Prezesa Urzędu jest wykazanie, że w ustalonym stanie faktycznym Spółka dopuściła się naruszenia, określonego w pkt I sentencji decyzji.

Zarzut ujęty w pkt I. sentencji decyzji

Jak wskazano wyżej, zawierając umowy pożyczki z konsumentami Spółka obciąża pożyczkobiorców kosztami z tytułu prowizji oraz z tytułu „opłaty przygotowawczej” - pobieranej jednorazowo, w wysokości 3 lub 5 % kwoty pożyczki (pkt 7.1. Umowy). W Umowie Spółka zamieściła postanowienie pkt 11.3. o treści: „W przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki, Pożyczkobiorca ma prawo do zmniejszenia proporcjonalnie do okresu o który skrócono czas korzystania z pożyczki - należnej Pożyczkodawcy prowizji”. Istotne jest, że Umowa nie zawierała analogicznej regulacji dotyczącej rozliczenia opłaty przygotowawczej, która w związku z tym nie była w ogóle rozliczana przy wcześniejszej spłacie pożyczki przez konsumenta.

Zgodnie z art. 49 ust. 1 ukk, *„W przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą”*. Ponadto, stosownie do art. 49 ust. 2 ukk: *„W przypadku spłaty części kredytu przed terminem określonym w umowie, ust. 1 stosuje się odpowiednio”*.

Powyższy przepis został zamieszczony w ukk jest w wyniku implementacji do polskiego porządku prawnego art. 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz.U. 2008, L 133, s.66; sprostowania: Dz.U.2009, L 207, s.14; Dz.U. 2010, L 199, s. 40; Dz.U. 2011, L 234, s.46 - dalej: Dyrektywa). Zgodnie z art. 16 ust. 1 Dyrektywy, konsument ma prawo w każdym czasie spłacić w całości lub w części swoje zobowiązania wynikające z umowy o kredyt. W takich przypadkach jest on uprawniony do uzyskania obniżki całkowitego kosztu kredytu, na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy.

W kwestii interpretacji art. 49 ust. 1 ukk, Prezes UOKiK wspólnie z Rzecznikiem Finansowym przedstawił swoje stanowisko w dniu 16 maja 2016 r., opublikowane na stronie internetowej: https://www.uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=12368.

Zgodnie z tym stanowiskiem, art. 49 ust. 1 ukk należy rozumieć w ten sposób, że w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego następuje obniżenie wszystkich możliwych kosztów składających się na całkowity koszt takiego kredytu, niezależnie od ich charakteru i niezależnie od tego, kiedy koszty te zostały faktycznie poniesione przez kredytobiorcę, z tym, że redukcja ta ma charakter proporcjonalny, tj. odnosi się do okresu od dnia faktycznej spłaty kredytu do dnia ostatecznej spłaty określonej w umowie - i to stanowi jedyny wskazany w ukk ogranicznik ustalenia redukcji kosztu kredytu związanego z jego wcześniejszą spłatą. Przedstawione rozważania dotyczące przedterminowej spłaty całego kredytu mają w pełni zastosowanie również w odniesieniu do przedterminowej spłaty części kredytu (o której mowa w art. art. 49 ust. 2 ukk). Należy wskazać, że zgodnie z literalnym brzmieniem art. 49 ust. 1 ukk, przepis ten obejmuje swoim zakresem całkowity koszt kredytu. Definicja całkowitego kosztu kredytu zawarta została z kolei w art. 5 pkt 6 tej ustawy i zgodnie z tym przepisem obejmuje: „wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności:

- a) odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy
- b) koszty usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach - z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta”.

Tym samym art. 49 ust. 1 ukk nie wyłącza przedmiotowo możliwości obniżenia żadnego z rodzajów kosztów określonych w art. 5 pkt 6 tej ustawy. W ocenie Prezesa Urzędu nie jest uzasadniony pogląd, według którego ustawodawca na potrzeby tego przepisu wprowadza dwie kategorie kosztów: te, których wysokość lub powstanie zależy od okresu, na jaki udzielono kredytobiorcy kredytu, oraz te, które nie są zależne od tego okresu. Przyjęcie takiego podziału byłoby sprzeczne z definicją ustawową całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego, a także niespójne z konstrukcją ustawy o kredycie konsumenckim, jej istotą, celem i założeniami¹. Okoliczność, że „opłata przygotowawcza” jest elementem całkowitego kosztu kredytu, nie jest przy tym kwestionowana przez Spółkę. Art. 49 ust. 1 ukk jasno wskazuje również, że rekalkulacja (redukcja) kosztów odnosi się nawet do tych kosztów, które już zostały poniesione przez konsumenta. Brak jest przedmiotowego wyłączenia opłat podlegających redukcji, jako jednej z kategorii kosztów.

Powyższe stanowisko Prezesa UOKiK w przedmiocie wykładni art. 49 ust. 1 ukk, zostało w pełni potwierdzone przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TSUE lub Trybunał). W wyroku z dnia 11 września 2019 r., sygn. akt C-383/18 (Lexitor), Trybunał wskazał, że art. 16 ust. 1 Dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta. Jak wskazał Trybunał, obniżka całkowitego kosztu kredytu obejmuje również koszty, których wysokość nie jest zależna od okresu obowiązywania umowy. Mając na uwadze zasadę prowszólnotowej wykładni prawa, w taki sam sposób rozumieć zatem należy art. 49 ukk. Konieczność stosowania prawa krajowego przez państwo członkowskie w zgodzie z normami prawa wspólnotowego akcentowana była również przez Spółkę w niniejszym postępowaniu. Jednoznaczne rozstrzygnięcie przez organ uprawniony wątpliwości w

¹ E. Rutkowska-Tomaszewska, Redukcja kosztów kredytu konsumenckiego a przedterminowa jego spłata w świetle art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim, [w:] Studia prawno-ekonomiczne. t. C, 2016, s. 172

zakresie właściwej interpretacji przepisów Dyrektywy przesądza jednocześnie o sposobie interpretacji implementujących je przepisów prawa krajowego. Uzasadniając rozstrzygnięcie Trybunał przypomniał, że celem Dyrektywy jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumentów. Ów system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca zarówno pod względem możliwości negocjacyjnych, jak i ze względu na stopień poinformowania. W celu zagwarantowania tej ochrony art. 22 ust. 3 Dyrektywy zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienia, aby przepisy przyjmowane przez nie w celu wykonania Dyrektywy nie mogły być obchodzone poprzez sposób formułowania umów.

Mając na względzie doniosłość prawną ww. wyroku TSUE i jego znaczenie dla konsumentów (z uwagi na rozpatrywanie pytania prejudycjalnego, złożonego przez polski sąd), jak również zróżnicowaną praktykę podmiotów rynku finansowego, wynikającą z interpretacji tego orzeczenia - Prezes UOKiK przedstawił dnia 2 marca 2020 r. „Stanowisko w sprawie interpretacji art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim w kontekście wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 11 września 2019 r. w sprawie C-383/18 (Lexitor)”, opublikowane pod adresem: <https://finanse.uokik.gov.pl/kredyty-konsumenckie/stanowisko-prezesa-uokik-ws-interpretacji-art-49-ustawy-o-kredycie-konsumenckim-w-kontekście-wyroku-tsue/>.

Twierdzenia i ocena prawna zawarte w tym stanowisku odnoszą się również do sprawy będącej przedmiotem niniejszego postępowania w zakresie zarzutu ujętego w pkt I sentencji decyzji.

W związku z powyższym przedstawiony przez Spółkę w toku postępowania wariant interpretacji art. 49 ukk, który zakłada, że przepis ten nie obejmuje „prowizji (opłaty) przygotowawczej, która stanowi wynagrodzenie pożyczkodawcy za czynności związane z zawarciem umowy pożyczki”, a zatem prowadzący do wniosku, iż ukk wprowadza podział na koszty związane z długością trwania kredytu i podlegające proporcjonalnemu obniżeniu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu przez konsumenta oraz koszty niezwiązane z tą długością i niepodlegające takiemu obniżeniu, nie tylko nie znajduje poparcia w brzmieniu Dyrektywy, ale stoi także w oczywistej sprzeczności z jej celami i systematyką i jest pozbawiony obiektywnego uzasadnienia.

W ocenie Prezesa Urzędu, skuteczność prawa konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu byłaby osłabiona, gdyby obniżenie kosztów kredytu mogło zostać ograniczone jedynie do kosztów prezentowanych przez kredytodawcę jako zależne od okresu obowiązywania umowy, ponieważ wysokość i podział kosztów są określane jednostronnie przez przedsiębiorcę, a rozliczenie kosztów może obejmować pewną marżę zysku. Ponadto ograniczenie możliwości obniżenia całkowitego kosztu kredytu jedynie do kosztów wyraźnie związanych z okresem obowiązywania umowy pociągałoby za sobą ryzyko, że konsument zostanie obciążony wyższymi jednorazowymi płatnościami w chwili zawarcia umowy o kredyt, ponieważ kredytodawca mógłby próbować ograniczyć do minimum koszty zależne od okresu obowiązywania umowy.

Przedstawione przez Spółkę koszty pożyczki, które pokrywane mają być z opłaty przygotowawczej, stanowią w istocie koszty działalności Spółki. Przedsiębiorca podejmując decyzję o podjęciu i sposobie prowadzenia danego rodzaju działalności gospodarczej, w tym przypadku w ściśle uregulowanym obszarze udzielania kredytów konsumenckich, musi uwzględniać obowiązujące w tym obszarze ramy prawne, w szczególności określone przez

ustawodawcę limity opłat, które mogą być pobrane od klientów oraz sytuacje, w których muszą one podlegać zwrotowi. To decyzje biznesowe przedsiębiorcy dotyczące ukształtowania modelu jego działalności, w tym wpływające na koszty i przychody wiążące się z tą działalnością (np. o odpłatnym posiłkowaniu się wsparciem pośredników kredytowych lub kapitałem obcym, czy o udzielaniu pożyczek na warunkach promocyjnych) powinny być dopasowywane do obowiązujących ram prawnych, a nie na odwrót. Ewentualne zabiegi kredytodawcy polegające na uchylaniu się od rozliczenia i zwrotu odpowiedniej części tych kosztów mogą podlegać ocenie pod kątem odrębnego naruszenia, jako praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów. A zatem stosowany przez Spółkę wariant rozliczenia wcześniejszej spłaty pożyczki umożliwiłby w prosty sposób obejście dyspozycji przepisu art. 16 ust. 1 Dyrektywy, co zagrażałoby realizacji celu Dyrektywy, jakim jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumenta, poprzez rozwój przejrzystego rynku kredytowego. Ponadto należy mieć na względzie, że art. 16 ust. 2-5 Dyrektywy przyznaje kredytodawcy prawo do zastrzeżenia prowizji z tytułu wcześniejszej spłaty kredytu. Celem tej regulacji jest umożliwienie kredytodawcy kompensacji kosztów, jakie może ponieść w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu przez konsumenta, przy czym możliwość zastrzeżenia takiej prowizji zgodnie z art. 16 Dyrektywy - jako wyjątek od zasady, że konsument ma prawo dokonać wcześniejszej spłaty kredytu bez ponoszenia kosztów z tego tytułu - jest ściśle ograniczona, a metodologia jej obliczenia została szczegółowo uregulowana. Rozwiązanie przyjęte w art. 16 ust. 2-5 Dyrektywy zabezpiecza więc już interes kredytobiorcy w ten sposób, że pozwala mu skompensować stratę, jaką wyjątkowo mógłby ponieść w związku z faktem, że wcześniejsza spłata kredytu przez konsumenta wygenerowała po jego stronie koszty. Podsumowując: art. 16 ust. 1 Dyrektywy przyznaje konsumentowi, który dokonał wcześniejszej spłaty kredytu prawo do uzyskania proporcjonalnej obniżki całkowitego kosztu tego kredytu, to znaczy wszystkich kosztów określonych w art. 3 lit. g) Dyrektywy, nie zaś wyłącznie tych, których wysokość jest powiązana z długością trwania umowy kredytu.

Reasumując, działanie Spółki polegające na nieobniżaniu całkowitego kosztu pożyczki, w przypadku przedterminowej spłaty kwoty pożyczki, o koszty „opłaty przygotowawczej”, który dotyczy okresu, o jaki skrócono czas obowiązywania umowy, należy uznać za niezgodne z art. 49 ust. 1 ukk, a w konsekwencji za bezprawne. Jak wskazano wyżej, w myśl zaś art. 49 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim, w przypadku spłaty części kredytu przed terminem określonym w umowie, art. 49 ust. 1 stosuje się odpowiednio. Mając powyższe na uwadze, przytoczone powyżej rozważania mają zastosowanie również do sytuacji wcześniejszej spłaty części pożyczki.

Dodatkowo zauważyć należy, że art. 49 ukk należy interpretować w sposób możliwie najprostszy dla konsumentów, gdyż to ich ochronę, ze względu na słabszą pozycję, mają zapewniać zapisy Dyrektywy. Dlatego Prezes UOKiK stoi na stanowisku, że metoda obliczania kwoty obniżenia kosztów kredytu, która zapewni odpowiednio wysoki poziom ochrony konsumentów, to metoda liniowa. Metoda ta zakłada proporcjonalne obniżenie całkowitego kosztu kredytu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono okres kredytowania. Według słownika języka polskiego „proporcjonalny” oznacza: mający określony stosunek części do całości, wyrażający określony stosunek do jakiejś wielkości; pozostający w takim stosunku do innej wielkości, że gdy tę drugą zwiększymy lub zmniejszymy pewną liczbę razy, pierwsza zwiększy się lub zmniejszy taką samą liczbę razy. Formuła obliczenia kwoty obniżenia kosztów kredytu - przy użyciu metody liniowej - będzie wymagała ustalenia:

- jaka część poniesionych kosztów kredytu przypada na jeden dzień kalendarzowy;

- liczby dni, o które skrócono okres kredytowania (liczba dni od daty faktycznej spłaty kredytu do określonego w umowie terminu spłaty kredytu).

Kwota obniżenia powinna stanowić iloczyn kosztu przypadającego na 1 dzień kalendarzowy i liczby dni, o które skrócono okres kredytowania.

Metoda liniowa powinna znaleźć odpowiednie zastosowanie również w przypadku spłaty części kredytu przed terminem określonym w umowie.

Zdaniem Prezesa UOKiK, taka metodologia jest zrozumiała i przejrzysta dla konsumentów. Warto też podkreślić, że analogiczne rozwiązanie (liniowy zwrot opłaty) znajduje zastosowanie w odniesieniu do produktów ubezpieczeniowych, w przypadku wypowiedzenia przez ubezpieczającego umowy ubezpieczenia w trakcie okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz związanym z tym zwrotem składki. Stosowanie różnych metod wprowadzałoby dodatkową konfuzję na rynku finansów osobistych. Powyższe potwierdza, że metoda liniowa jest nie tylko zrozumiała i łatwa do zastosowania, ale też - w ocenie Prezesa UOKiK - najlepiej oddaje równowagę stron, jak również zapewnia transparentność oraz niepodatność na manipulację w zakresie struktury rat kredytowych.

2.2.3. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie podaje definicji „zbiorowego interesu konsumentów”, wskazując jednak w przepisie art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. Godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na samym zagrożeniu im. Dla stwierdzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów istotne jest ustalenie, że konkretne działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego adresata, lecz zostało skierowane do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Jak podnosi się w doktrynie, w pojęciu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów mieści się także działanie przedsiębiorcy skierowane wprawdzie do oznaczonych (zindywidualizowanych), ale za to dostatecznie licznych konsumentów, o ile przy tym konsumentów tych łączy jakaś wspólna cecha rodzajowa. Wówczas poszkodowana zostaje pewna grupa konsumentów, niebędąca jedynie - z punktu widzenia przedsiębiorcy stosującego daną praktykę - zbiorowością przypadkowych jednostek, lecz stanowiącą określoną i odrębną kategorię konsumentów, reprezentującą w znacznym stopniu wspólne interesy². Należy zatem przyjąć, że zbiorowy interes konsumentów nie musi odnosić się do nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować, gdyż brak indywidualizacji nie sprzeciwia się możliwości wyodrębnienia kategorii bądź zbioru konsumentów o pewnych cechach. Oznacza to, że nie ilość faktycznych, potwierdzonych naruszeń, ale przede wszystkim ich charakter, a w związku z tym możliwość (choćby tylko potencjalna) wywołania negatywnych skutków wobec określonej zbiorowości przesądza o naruszeniu zbiorowego interesu.

Wskazana praktyka Spółki dotyczy nieograniczonej liczby konsumentów, których nie sposób zindywidualizować, tj. nieoznaczonej grupy konsumentów, która zawarła ze Spółką umowę o kredyt konsumencki i zdecydowała się na skorzystanie z uprawnienia do przedterminowej spłaty pożyczki. Z tego względu, w ocenie Prezesa Urzędu, interes konsumentów, który mógł zostać naruszony w wyniku działań podejmowanych przez Spółkę, nie stanowi sumy indywidualnych interesów poszczególnych klientów, lecz ma charakter zbiorowy, co przesądza o możliwości uznania, iż działania te godzą w zbiorowy interes konsumentów. W niniejszej sprawie Spółka narusza majątkowy interes konsumentów, poprzez niezwracanie im w przypadku spłaty pożyczki przed terminem określonym w umowach,

²M. Szydło, Publicznoprawna ochrona zbiorowych interesów konsumentów, Monitor Prawniczy 2004/17/791.

części opłat przygotowawczych, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umów.

2.3. Stwierdzenie zaniechania stosowania przez Spółkę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z art. 27 ust. 1 i ust. 2 uokik, w przypadku zaprzestania stosowania przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26 uokik, natomiast Prezes Urzędu wydaje w tym przypadku decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, jednocześnie stwierdzając zaniechanie jej stosowania. W toku postępowania, pismem z dnia 26 marca 2019 r., Spółka przedstawiła ostateczną, nową wersję Umowy (po zmianach) wprowadzoną do stosowania w obrocie konsumenckim, w której uwzględniono zmiany wynikające z kwestionowanej wyżej, praktyki. Jako dzień wprowadzenia wzorca do obrotu, wskazano datę 26 marca 2019 r. Prezes Urzędu, oceniając wprowadzone zmiany, uznał, iż zmiany te usuwają występujące wcześniej nieprawidłowości. W szczególności nadanie **pkt 11.3 Umowy** zmienionej treści: „*W przypadku spłaty całości lub części pożyczki przed terminem określonym w punkcie 1.1., obniżeniu ulegają proporcjonalnie do okresu o który skrócono czas korzystania z pożyczki - należne Pożyczkodawcy opłata przygotowawcza i prowizja oraz odsetki należne. Sposób wyliczania i zaokrąglania obniżonych odsetek należnych stosuje się zgodnie z zapisami pkt 11.4 (...)*”. - w ocenie Prezesa Urzędu - powoduje zniesienie wskazanych w zarzucie nieprawidłowości, ponieważ Spółka wprowadziła prawidłowe zasady rozliczenia kosztów kredytu (tj. zgodne z art. 49 ukk), w razie skorzystania przez konsumenta z prawa do wcześniejszej spłaty kredytu.

Reasumując, wprowadzone zmiany dają podstawy do stwierdzenia, że Spółka zaprzestała stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów opisanej w pkt I sentencji decyzji, z dniem 25 marca 2019 r., tj. w ostatnim dniu przed wprowadzeniem do stosowania nowego wzoru Umowy w wersji przedstawionej Prezesowi Urzędu.

Mając powyższe na względzie, orzeczono jak w **pkt I. sentencji decyzji**.

2.4. Usunięcie skutków naruszenia o którym mowa w pkt I decyzji

W przypadku decyzji wydawanych na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2 uokik, przepis art. 26 ust. 2, w zw. z art. 27 ust. 4 uokik znajduje odpowiednie zastosowanie. Decyzja o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzająca zaniechanie jej stosowania może zatem określać środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, m.in. w postaci: zobowiązania przedsiębiorcy do złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o określonej treści lub formie. Katalog środków usunięcia trwających skutków naruszenia jest przykładowy. W związku z tym Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę inne niż wymienione w ustawie środki usunięcia trwających skutków naruszenia, które są adekwatne do rodzaju stwierdzonego naruszenia oraz skutków, które naruszenie wywołało. Ocena adekwatności działań zmierzających do usunięcia skutków niedozwolonego zachowania musi być dokonana z uwzględnieniem możliwie najszerszego kontekstu postępowania przedsiębiorcy, któremu zarzucana jest praktyka o trwających skutkach.

W ocenie Prezesa Urzędu, w niniejszym stanie faktycznym Spółka nie podjęła czynności, które zmierzałyby do usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. W dalszym ciągu dysponuje ona środkami pobranymi od konsumentów z

tytułu nieobniżania w przypadku przedterminowej spłaty pożyczki całkowitego kosztu pożyczki o koszty opłaty przygotowawczej, które dotyczy okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy. Tym samym, w dacie wydania niniejszej decyzji nieusunięte pozostają tak ekonomiczne, dokonanych przez Spółkę naruszeń. Zdaniem Prezesa Urzędu, konieczne jest skierowanie do konsumentów jasnego i zrozumiałego komunikatu, przy wykorzystaniu różnych kanałów komunikacji, który wskaże konsumentom przedmiot rozstrzygnięcia Prezesa UOKiK oraz wynikające dla nich, z jego uprawomocnienia się, skutki.

Dla usunięcia przez Spółkę trwających skutków naruszenia opisanego w pkt I sentencji decyzji, niezbędne jest zatem to, aby konsumenci, którzy zostali objęci skutkami ww. praktyki, mogli się o niej dowiedzieć i wystąpić do Przedsiębiorcy z odpowiednim wnioskiem (reklamacją) o zwrot nadpłaconej kwoty pożyczki.

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu uznał za adekwatne zobowiązać Spółkę do:

1) złożenia jednokrotnego oświadczenia o następującej treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu 2020 r. nr RWR/2020, Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej, informuje, że stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na nieobniżaniu całkowitego kosztu pożyczki, w przypadku przedterminowej spłaty kwoty pożyczki, o koszt „opłaty przygotowawczej”, który dotyczy okresu, o jaki skrócono czas obowiązywania umowy, co jest niezgodne z art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2019 r., poz. 1083) oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów i tym samym narusza art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Decyzja Prezesa UOKiK nr RWR-...../2020 z dnia ... 2020 r. dostępna jest pod adresem www.uokik.gov.pl”,

w następujący sposób:

[1] czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB #000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB #ffffff),

[2] tekst powyższego oświadczenia wyjustowany,

[3] czcionką pogrubioną (bold) fragment: *„Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej, informuje, że stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na nieobniżaniu całkowitego kosztu pożyczki, w przypadku przedterminowej spłaty kwoty pożyczki, o koszt „opłaty przygotowawczej”, który dotyczy okresu, o jaki skrócono czas obowiązywania umowy”*.

[4] w górnej części strony głównej domeny [honestabiz](http://honestabiz.pl) i na każdej innej stronie internetowej przedsiębiorcy zastępującej tę stronę w przyszłości, bez możliwości zamknięcia informacji przez użytkownika; oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),

[5] czcionka powinna odpowiadać wielkości czcionki zwyczajowo używanej na ww. stronie internetowej, tekst umieszczony w ramce, o rozmiarze takim, aby była ona w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z uwzględnieniem marginesu 2,5 cm z każdej strony,

[6] fragment: *„Decyzja Prezesa UOKiK nr RWR .../2020”* będzie stanowić hipertączę prowadzące do strony internetowej https://decyzje.uokik.gov.pl/bp/dec_presz.nsf;

[7] powyższe oświadczenie powinno znajdować się na stronie przez okres trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji,

2) przekazania przez Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej listem poleconym, w terminie miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, każdemu konsumentowi, który: w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia 25 marca 2019 r. (włącznie) spłacił przed terminem (przed zakończeniem umowy) pożyczkę uzyskaną w Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej albo w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia 25 marca 2019 r. (włącznie) zawarł „Umowę pożyczki gotówkowej” i spłacił ją przed terminem (przed zakończeniem umowy), pisma zawierającego następującą informację:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu 2020 r. nr RWR/2020, Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej, informuje, że stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na nieobniżaniu całkowitego kosztu pożyczki, w przypadku przedterminowej spłaty kwoty pożyczki, o koszt „opłaty przygotowawczej”, który dotyczy okresu, o jaki skrócono czas obowiązywania umowy, co jest niezgodne z art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2019 r., poz. 1083) oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów i tym samym narusza art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w związku z wcześniejszą spłatą przez Panią/Pana pożyczki w celu odzyskania nadpłaconej kwoty istnieje możliwość złożenia reklamacji. Reklamację należy przestać pocztą na adres:[Honesta Finanse Sp. z o.o. uzupełni adres], złożyć osobiście w lokalu spółki albo agenta Honesta Finanse Sp. z o.o., lub drogą mailową na adres:[Honesta Finanse Sp. z o.o. uzupełni adres mailowy] wraz ze wskazaniem sposobu dokonania zwrotu nadpłaconej kwoty (np. przelew na konto pożyczkobiorcy, przekaz pocztowy na adres pożyczkobiorcy etc.).”

3) dokonania zwrotu części opłaty przygotowawczej, proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy pożyczki w związku z jej wcześniejszą spłatą, konsumentom, którzy: w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia 25 marca 2019 r. (włącznie) spłacili przed terminem (przed zakończeniem umowy) pożyczkę uzyskaną w Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej albo w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia 25 marca 2019 r. (włącznie) zawarli „Umowę pożyczki gotówkowej” i spłacili ją przed terminem (przed zakończeniem umowy) oraz złożą reklamację, o której mowa w pkt III.2 niniejszej decyzji. Ww. zwrotu Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej dokona w terminie 30 (trzydziestu) dni od złożenia reklamacji, w sposób wskazany przez konsumenta w ww. reklamacji. Mając powyższe na względzie, orzeczono jak w pkt III. sentencji decyzji.

3. Umorzenie postępowania w zakresie zarzutu dotyczącym praktyki określonej w pkt II. sentencji decyzji

W punkcie 2. postanowienia nr RWR 67/2018 z dnia 17 grudnia 2018 r. Spółce postawiono zarzut stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 2 upnpr, polegającej na zawieraniu z konsumentami umów (o nazwie „Umowa pożyczki gotówkowej nr ...”), zawierających mechanizm naliczania zawyżonych kosztów kredytu, tj. opłaty przygotowawczej i prowizji, których wysokość procentowa wskazana w Umowie pożyczki gotówkowej została obliczona od całkowitej kwoty do zapłaty, wbrew postanowieniom Umowy pożyczki gotówkowej, które wskazują na konieczność obliczania

procentowej wysokości ww. opłaty przygotowawczej i prowizji od całkowitej kwoty pożyczki, co może wprowadzać konsumentów w błąd co do faktycznej wielkości całkowitego kosztu kredytu, który zobowiązani są ponieść. W świetle przepisu art. 24 ust. 2 pkt 3 uokik, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie sprzeczne z prawem działanie przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie nieuczciwych praktyk rynkowych. W związku z tym, konieczne jest udowodnienie, że zachowanie Spółki mieści się w pojęciu nieuczciwych praktyk rynkowych, których stosowanie jest objęte zakazem, sformułowanym w art. 3 upnpr.

W art. 4 ust. 2 upnpr, za nieuczciwą praktykę rynkową uznaje się w szczególności praktykę wprowadzającą w błąd oraz agresywną praktykę rynkową, a także stosowanie sprzecznego z prawem kodeksu dobrych praktyk.

W przedmiotowej sprawie konieczne stało się rozważenie przez Prezesa Urzędu, czy zastosowanie opisanego mechanizmu naliczania kosztów pożyczki jest zachowaniem, które może być uznane za działanie wprowadzające w błąd co do faktycznej wielkości całkowitego kosztu kredytu, a zatem rozważenie, czy działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy pożyczki, której inaczej by nie podjął (art. 5 ust. 1 upnpr).

Jak ustalono, kwota wielkości naliczanych kosztów pożyczki jest podawana w umowach zawieranych z konsumentami prawidłowo (pkt 1.2. Umowy), natomiast podawana w pkt 7.1. Umowy wartość procentowa poszczególnych składników tych kosztów (j. opłaty przygotowawczej i prowizji) nie jest naliczana w Umowie od wartości kwoty udzielonej pożyczki, ale od całkowitej kwoty do zapłaty. Jak ustalono, prezentacja błędnych parametrów procentowych poszczególnych składników kosztów kredytu nie ma jednak żadnego wpływu na prawdziwość prezentowanych w Umowie informacji dla kredytobiorcy w zakresie dotyczącym zarówno łącznej kwoty kosztów kredytu (pkt 1.2 Umowy), jak i kwot poszczególnych składników tych kosztów (pkt 7.1. Umowy), które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z zawarciem Umowy.

W świetle powyższego, uznać należy, iż błędna prezentacja wielkości procentowej naliczonych kosztów kredytu, nie wpływała na uprawnienie konsumenta do uzyskania prawidłowej informacji o ich wielkości. Podane w Umowie kwoty odzwierciedlają bowiem rzeczywistą wielkość naliczonych kosztów pożyczki, którą ponosi konsument w związku z zawarciem umowy pożyczki. A zatem, w ocenie Prezesa UOKiK, zastosowany mechanizm prezentacji kosztów kredytu, nie mógł wprowadzać w błąd w zakresie informacji dotyczących kosztów kredytu i powodować podjęcia przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął i tym samym brak jest podstaw do stwierdzenia stosowania przez Spółkę nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 2 upnpr.

Zgodnie z art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 256 ze zm.) (dalej: kpa), gdy postępowanie administracyjne z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Umorzenie postępowania na podstawie art. 105 § 1 kpa jest obligatoryjne, co oznacza, iż ustalenie przesłanki bezprzedmiotowości postępowania stwarza obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji przez jego umorzenie, ponieważ brak podstaw do rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty. Dalsze prowadzenie postępowania w takim przypadku stanowiłoby o jego wadliwości.

Podkreślić przy tym należy, iż przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania, co zostanie ujawnione w toczącym się postępowaniu, a

może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawistej przed organami administracyjnymi.

Naczelny Sąd Administracyjny podniósł, że bezprzedmiotowość postępowania oznacza brak któregoś z elementów stosunku materialnoprawnego, skutkującego tym, iż nie można załatwić sprawy przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Jest to orzeczenie formalne, kończące postępowanie bez jego merytorycznego rozstrzygnięcia.

Spółce postawiono zarzut stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej w zakresie naliczania zawyżonych wartości poszczególnych pozycji kosztów kredytu, tj. prowizji oraz opłaty przygotowawczej. Jak wykazano jednak powyżej, zachowanie Spółki w tym zakresie nie zawierało jednak w sobie znamion bezprawności i tym samym brak było podstaw do uznania, iż stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Biorąc pod uwagę powyższe, Prezes Urzędu, działając na podstawie art. 105 § 1 kpa w zw. z art. 83 uokik, postanowił umorzyć postępowanie administracyjne w zakresie omówionego zarzutu.

Mając powyższe na względzie, orzeczono jak w pkt II. sentencji decyzji.

4. Koszty postępowania

Zgodnie z art. 80 uokik, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. Natomiast w myśl art. 77 ust. 1 ust. 1 uokik, jeżeli w wyniku postępowania Prezes UOKIK stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Analogicznie - stosownie do treści przepisu art. 264 § 1 kpa - jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia. Do kosztów postępowania - zgodnie z art. 263 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego - zalicza się koszty doręczenia stronom pism urzędowych. Postępowanie w sprawie stosowania przez Spółkę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów uokik. Kosztami postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu ze stroną i w związku z tym postanowiono obciążyć Honesta Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej kosztami postępowania w wysokości 31,20 zł (słownie złotych: trzydzieści jeden 20/100).

Koszty niniejszego postępowania Spółka obowiązana jest wpłacić - w terminie 14 dni od uprawomocnienia się decyzji - na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie: NBP O/O Warszawa 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Mając na uwadze powyższe, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt IV sentencji decyzji.

Informacja o przysługujących środkach zaskarżenia

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r., poz. 1460 ze zm. - dalej „k.p.c.”) od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury we Wrocławiu, dane adresowe: pl. Strzelecki 25, 50-224 Wrocław. Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w zw. z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 755, ze zm. - dalej: „uksc”), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1.000 zł.

Zgodnie z art. 103 ust. 1 i ust. 2 uksc, Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Spółka handlowa powinna wykazać także, że jej wspólnicy albo akcjonariusze nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie spółce pożyczki. Zgodnie z art. 105 ust. 1 zd. 1 uksc, wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Stosownie do treści art. 117 § 1 k.p.c. strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Jednocześnie art. 117 § 3 k.p.c. stanowi, że osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaze, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego. Zgodnie z art. 117 § 4 zd. 1 k.p.c. wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie IV niniejszej decyzji, na podstawie art. 264 § 2 kpa, w zw. z art. 83 uokik oraz stosownie do art. 81 ust. 5 uokik, w zw. z art. 479³² k.p.c., stronie przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie tygodniowym od dnia doręczenia niniejszej decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury we Wrocławiu, dane adresowe: pl. Strzelecki 25, 50-224 Wrocław.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 uksc w zw. z art. 32 ust. 2 uksc, zażalenie na postanowienie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w przedmiocie kosztów postępowania, podlega opłacie stałej w kwocie 500 zł.

Otrzymuje:
[pełnomocnik]

